

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ФАРМІНДУСТРІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розвиток фармацевтичної індустрії у напрямку розробки і впровадження найбільш ефективних і безпечних лікарських препаратів є пріоритетним напрямком для багатьох провідних країн світу і найвідоміших фармакологічних компаній. Це обумовлюється, насамперед, глобальним поширенням пандемії COVID-19, зростанням соціальної значущості продукції галузі, змінами у демографічній ситуації в усіх країнах світу, які пов'язані із старінням населення, підвищенням рівня захворюваності серед мешканців планети, особливо похилого віку.

Вітчизняна фармацевтика вважається найбільш розвиненою на пострадянському просторі. Україна – один із світових лідерів з виробництва генеричних препаратів. В умовах пандемії попит на ліки росте. Україна залишається в тренді. Лідерами вітчизняної фарміндустрії є компанії "Фармак", "Артеріум", Sanofi. Цього року великі надії індустрія покладає й на сегмент генеричних препаратів, що є – відтворенням інноваційних лікарських засобів, у яких закінчився термін патентного захисту. Вітчизняні компанії щорічно виводять в ринок нові генерики, тим самим збільшуючи доступність лікування для українців. В десятці найпопулярніших серед українців препаратів переважають засоби для лікування шлунково-кишкового тракту та метаболізму, опорно-рухової та кровоносної системи. Примітно також, що українці все більше віддають перевагу вітчизняним препаратам – 7 з 10 придбаних в аптеках лікарських засобів вироблені в Україні, а в ТОП-10 компаній представлені шість вітчизняних виробників, сумарна частка яких становить 18,8%.

За останні роки підприємства української фарміндустрії активно розвивалися, в першу чергу, за рахунок широкого використання в галузі сучасних технологій, зокрема, робототехніки, штучного інтелекту, комп'ютерного моделювання, блокчейну, хмарних технологій. Провідні українські компанії на практиці управляють виробництвом віддалено завдяки промислому Інтернету речей. Фарміндустрія в країні займає друге місце за інтенсивністю інвестицій і створює в середньому 30 млрд. грн.. доданої вартості. Як результат попит на вітчизняну продукцію серед споживачів збільшується. Так, за свідченням провідних світових аналітиків, темпи зростання в останні роки фармринку в Україні істотно випереджають середньоєвропейські і за прогнозами Fitch Solutions, до 2023 року

фармацевтичні продажі в Європі виростуть на 21,6%, до \$438,6 млрд., тоді як в Україні – на 36,4%, до \$4,26 млрд. У зв'язку з цим, Fitch Solutions, навіть, відносить Україну до категорії high-reward markets, тобто ринків з високим потенціалом.

Великий внесок у розвиток галузі роблять самі виробники, які реінвестують у дослідження й розробки свій прибуток. В умовах пандемії українські виробники направили зусилля на вивчення і розробку препаратів, які пов'язані з лікуванням коронавірусної інфекції. Так, п'ять українських компаній працюють над ліками від коронавірусу. «Це Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод, «Дарниця», «Фармак», «Біофарма», «Інтерхім». Кожен із них намагається зробити ліки, зокрема для симптоматичного лікування. перераховані компанії подали заявки на проведення клінічних досліджень.

Разом з тим є питання до регулювання фарміндустрії, до нормативно-правових рамок, які значно ускладнюють виведення на ринок нових препаратів. По-перше, це складна процедура реєстрації нових лікарських засобів. Аби прискорити її, необхідно повністю перевести подачу реєстраційної форми в електронний вигляд. По-друге, є питання в сфері патентування лікарських засобів. Зокрема, йдеться про «вічнозелені» патенти. Повторне патентування препарату, дія патенту на який вже завершилася, з незначними змінами його характеристик значно звужує доступність препаратів для населення й уповільнює інновації в галузі. По-третє, необхідно забезпечити прискорене виведення на ринок генериків – препаратів, еквівалентних інноваційним, на дієву речовину яких спливає строк дії патенту. Практично весь спектр цих препаратів, який існує у світі, українські фармацевтичні компанії можуть впровадити у своє виробництво.

Нині перед фармацевтичною галуззю в Україні стоїть завдання зберегти динаміку зростання і позиції на ринку. Досягнення цих цілей має бути пов'язане з інвестиціями в технології, дослідженням та розробкою, а також проектами з оцифрування процесів. Споживання вітчизняної фармпродукції однозначно зростатиме через збільшення уваги людей до власного здоров'я. Аналітики бачать два основні чинники для зростання української фармації: розширення доступу населення до медичних послуг та гармонізація регуляторних документів між регіонами Європи, яка допоможе знизити адміністративні витрати і полегшить схвалення, реєстрацію і запуск продуктів.

Однак важко припустити, як на галузі позначиться загальноекономічна криза, в яку світ неминуче втягує коронавірус і загальний спад світової економіки. І це слід теж враховувати.